

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА

Младеновац

Стојана Новаковић 2 ,011/8231-331,8233-417

e-mail: pss.kosmaj@eunet.rs

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Сектор за рурални развој

www.psss.rs

Садржај:

**Сенажа и силажа од стрних жита ,
детелинско-травних смеша и сејаних травњака**
(Виолета Величковић дипл.инг.)

Антракноза ораха
(Михаиловић Тамара дипл.инг.)

Винова лоза-актуелни савети
(Мијатовић Бојан дипл.инг.)

**Осигурање усева, плодова, вишегодишњих засада,
расадника и животиња**
(Перић Предраг дипл.инг.)

Летња-зелена резидба код брескве
(Драгољуб Глишић, инг.)

Савремени концепт држања крава музара
(Радовановић Бранислав дипл.инг.)

Подстицаји у сточарству за тов јунади, тов јагњади и тов свиња
(Перић Предраг дипл.инг.)

---

10. јун 2013. године, тираж 300 примерака

СЕНАЖА И СИЛАЖА ОД СТРНИХ ЖИТА , ДЕТЕЛИНСКО-ТРАВНИХ СМЕША И СЕЈАНИХ ТРАВЊАКА

Стрна жита (тритикале, пшеница, јечам)

Најповољнији моменат за силирање стрних жита је **фаза воштане зрелости зрна**. Тада је просечан садржај суве материје у биљци од 28 до 35 %. Стрна жита се могу силирати сама. Ако се жели постићи висок квалитет силаже препоручује се додавање бактеријско – ензиматских инокуланата.

Оптимална **дужина одрезака (сечење) стрних жита је од 1 до 3 цм**. Технологија спремања силаже стрних жита је иста као код кукуруза.

Силажу стрних жита животиње радо конзумирају и добро искориштавају. Ако се додају бактеријско – ензиматски инокуланти силажа стрних жита може се почети користити 2 до 3 недеље после завршетка силирања.

Детелинско – травне смеше

Припрема силаже или сенаже од детелинско травних смеша обавља се на исти начина поштујући захтеве као и код луцерке и црвене детелине, с тиме да се додају угљенохидратна хранива у нешто мањем постотку, обзиром да траве имају више шећера од легуминоза.

Сејани травњаци

Успех силирања зелене масе сејаних травњака зависи од количине угљених-хидрата, односно удела појединих врста трава са већим или мањим садржајем шећера. Траве садрже више шећера од лугуминоза, а то се посебно односи на мачији репак, безосату власуљу, енглески љуљ и јежевицу.

Најподеснија фаза вишегодишњих трава за спремање силаже је **фаза влатања**. Зелена маса са сејаних травњака може се врло успешно силирати уз додаток хранива са високим садржајем угљених-хидрата као што су:

- ситно млевена прекрупа зрна кукуруза од 3 до 6 %
- суви резанац шећерне репе од 6 до 8 %
- меласа од 2 до 3 %
- дехидрирана сурутка од 1 до 2 %

При додавању ових хранива треба обратити посебну пажњу на њихову хомогенизацију са зеленом масом која се силира.

Зелена маса сејаних травњака може се успешно силирати и са додатком бактеријско – ензиматских инокуланата. Они се додају у малим количинама (5 до 10 г/т зелене масе), што може да буде јефтиније од додавања угљено- хидратних хранива.

Уколико се траве силирају саме, покошена маса треба да се провене ради повећања садржаја суве материје на 30 до 35%. Дужина одрезака биљке при овом садржају суве материје треба да буде од 2 до 3 цм. Уколико је садржај суве материје мањи од 25 до 30 % дужина одрезака треба да буде од 3 до 5 цм.

Величковић Виолета диплинг.

АНТРАКНОЗА ОРАХА

Проузроковач: *Gnomonia leptostyla*

Једна од најдеструктивнијих болести ораха је сива пегавост. Болест је распрострањена где год се орах гаји. Ова болест се у нашој земљи јавља сваке године. Услед развоја болести, долази до смањења приноса, недовољне дозрелости ластара јер лист превремено опада. У расадницима нарочито долази до штете јер долази до дефолијације, слабијег пораста садница и измрзавања у току зима.

Болест се јавља на свим зељастим деловима ораха: листу, лисним дршкама, плодовима, леторастима. Први симптоми болести се јављају у мају месецу на лишћу у виду пега различитог облика и величине. У оквиру пега, са наличја листа, развијају се органи за размножавање гљиве. Паразит се шири у кишним условима и повећава се број пега. Неке сорте услед опадања листа остају огољене већ у августу. На младим плодовима настају црне пеге при чему долази до деформације и неуједначеног пораста плода. Такви заражени плодови опадају. Уколико је зараза јака, преко 80 % плодова може бити изгубљено. Плодови који су достигли своју пуну величину такође могу бити заражени. Мање штетне су позне заразе, али ипак у знатној мери код оболелих плодова језгро поцрни, сасуши се и није за исхрану.

Гљива презимљава у зараженим листовима као и на опалим плодовима на површини земљишта и у избојцима зараженим претходне године. Оптимална температура за инфекцију је 21 °С. До инфекције ће доћи уколико је лист влажен 6 сати. Корисно је сакупљати опало лишће и спаљивати у јесен. Неопходно је вршити и хемијске мере. Најбоље је извести два прскања, по једно у мају и јуну, јер се тада инфекција остварује. Прскањем бакарним препаратима се постиже добра заштита, као и додином, манкогалом, каптаном.

Михаиловић Тамара дипл. инг.

ВИНОВА ЛОЗА-АКТУЕЛНИ САВЕТИ

Кишно време се наставља, а с њиме и идеални услови за развој пламењаче и пепелнице. Осим ове две наведене болести забележена је појава ботритиса или сиве плесни. Заштите винограде на време како род не би био умањен. Након цветања виноград је још увек потребно интензивно штитити од пламењаче и пепелнице те започети са заштитом од ботритиса или сиве плесни. Гљивица узрочник сиве плесни се у овој фази налази на врховима цвата и чека повољан тренутак за инфекцију бобица стога је врло важно на време кренути с активном заштитом, одмах након цветања.

Такође треба водити бригу и о мољцима који се појављују након цветања. За ту намену препоручују се препарати на бази делтаметрина (Decis 2,5 EC) или циперметрина (Cirkord 250 EC), само уколико није реч о интегралној производњи. Свакако уколико се оцени да напад мољаца није јак боље не користити инсектициде због могућег уништавања корисних инсеката природних непријатеља мољца. Младе винограде који су сађени ове године треба заштитити контактним фунгицидима. Препоручујемо Antracol Combi WP 76 или Бакарни оксихлорид и Microthiol dispers.

У прошлонедељном раздобљу су забележене значајне количине падавина на нашем подручју, које су биле веће од 50 mm кише на m² те праћене знатним падом просечних дневних температура уз неретко и појаву града величине грашка до величине ораха. Винова лоза услед вегетативног поремећаја узрокованим неповољним временским условима је додатно осетљива на напад биљних болести и штеточина.

Зато и у следећем третману препоручујемо наставак прскања препаратима који гарантују сигурну заштиту и у овако стресним условима. Препоручујемо Mikal Flash или Premium F у дози од 3кг/ха у комбинацији са Akordom или Falcon EC 460 у дози од 0,4л/ха. Овим третманом осигуравамо квалитетну заштиту кроз дуже раздобље цватње и у климатски екстремним и стресним условима.

Интензитет механичких радова у винограду би у идућем периоду требао бити сведен на минимум уколико то прилике дозвољавају. Врло пажљиво треба пратити здравствено стање винограда да би се евентуално могло реаговати на време, па такар то значило и примену фунгицида у цветању.

Виноградима који су оштећени од града препоручујемо уз интензивну заштиту (Bakarni oksihlorid, Antrakol, Kocide, Nordox или Neoram) и обавезно кориштење специјалне прихране тзв. аминокиселина који се могу наћи под разним трговачким називима. Због обилне количине влаге у тлу, протмењивог времена и подизања температуре виногради се налазе у критичним фазама те можемо очекивати страховито брз прираст винове лозе, али што је важније и велики притисак болести.

Мијатовић Бојан, дипл.инг.

ОСИГУРАЊЕ УСЕВА, ПЛОДОВА, ВИШЕГОДИШЊИХ ЗАСАДА, РАСАДНИКА И ЖИВОТИЊА

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, донело је Правилник о условима, начину и обрасцу захтева за остваривање права на регрес за премију осигурања усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња. Право на коришћење регреса има правно лице, предузетник и физичко лице - носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства под условом да су код друштва за осигурање осигурани:

- 1) усева и плодове од ризика умањења приноса;
- 2) расаднике и младе вишегодишње засаде пре ступања на род од ризика који су прописани условима осигуравајућих друштава;
- 3) животиње од ризика који су прописани условима осигуравајућих друштава.

Регрес се остварује у износу од 40% од висине премије осигурања, без урачунатог пореза на премију неживотног осигурања.

Захтев се подноси једанпут годишње за осигуране културе, односно животиње од 15. јуна до 31. октобра текуће године Управи за трезор.

Уз захтев се подноси оверена копија полисе осигурања издате од стране друштва за осигурање код кога је подносилац захтева осигуран у периоду од 1. новембра претходне до 31. октобра текуће године, као и потврда о извршеном плаћању укупне премије осигурања.

Перић Предраг дипл.инг

ЛЕТЊА-ЗЕЛЕНА РЕЗИДБА КОД БРЕСКВЕ

У време вегетације изводимо летњу резидбу или зелену резидбу и то на бујним родним гранама. Том резидбом одстрањујемо лишће на деловима крошње где је некорисно, режу се водопије, затим младице које расту према унутра и јаче младице уз врхове носећих грана или на луковима савијених грана. Основни циљ зелене резидбе је прозрачивање и осветљавање крошње. Летња резидба обавља се неколико пута: у почетку вегетације, у раздобљу бујног раста до краја јуна и при крају лета код неких врста воћака изводи се допунска летња резидба.

Летња резидба се обавља током јуна када се одстрањују бујне младице на непожељним местима, пре свега водопије и бочне младице при врховима грана. Одстрањују се јаче младице при врху грана, делови грана на којима се налазе прегусте младице. Ту резидбу треба обавити пре него младице при основи одрвене.

Бресква

Летња-зелена резидба код брескве, примењује се углавном у млађим засадима. Бресква је у тим годинама доста бујна, и главни родни потенцијал износи ка периферији једногодишњих летораста. Зимском резидбом се тај најквалитетнији родни потенцијал уклања, а на остављеном делу родног дрвета остају сламасте гранчице које на себи носе слабије формиране цветне пупољке који су се развијали у великој засени. Међутим, ако се спроведе летња резидба брескве ова појава се не јавља, већ остављене гране имају добру осветљеност и добро формиране цветне пупољке. Ова мера се спроводи у зависности од развоја вегетације, од половине јуна па све до краја јула. Може се спровести чак и у два наврата, зависно од развијености стабла. Уклањају

се све гране које иду ка унутрашњости и усправно у односу на круну. Њихово уклањање је могуће и лачењем, док су мале, или одсецањем воћарским маказама у каснијем период. Могу се одсецати до основе грана или остављати чапорак, обично са два пупољка. Основне, скелетне гране прекраћују се на бочне превремене гранчице, чиме се постиже формирање узгојног облика и спречавање издуживања круне.

Код јабучастих воћних врста летњом-зеленом резидбом уклањају се сви летораста који су сувишни у круни и имају вертикалан положај. То се углавном односи на стабла старија од четири године, јер сувишних у ранијим годинама нема. Код ових воћних врста у старијим годинама могу се скраћивати-уклањати старије родне гране када се деси да оне буду претерано бујне због слабе родности. Овим начином добија се већа осветљеност круне, што има за циљ боље формирање цветних пупољака.

Глишић Драгољуб инг.

Саветодавац за воћарство и виноградарство

САВРЕМЕНИ КОНЦЕПТ ДРЖАЊА КРАВА МУЗАРА

Због све веће конкуренције и отежаних услова производње млека, неопходно је да фармери у таквим условима максимално смање трошкове производње, а истовремено повећају производњу по грлу како би ова производња била профитабилна.

Краве музаре је пожељно држати у слободном система како би се грлима омогућила већа покретљивост, а тиме и боље здравље. Међутим, тамо где није могуће држати их слободно (најчешће од 30 грла и више), потребно је да место на којима су везане буде довољно комфортно како би животиње обављале све своје физиолошке потребе, као и несметано храњење, напајање, лечење негу мужу и др.

Да би се то омогућило градња објеката мора бити таква да испуњава стандарде добробити домаћих животиња у складу са важећим законским прописима.

Препоручује се градња полуотворених или отворених стаја које омогућују животињама да се што више крећу у оквиру тог затвореног простора.

У току вегетационог периода (април-новембар), потребно је грла држати на паши у прегонском систему уз дохрањивање комплетним крмним смешама. У зимском периоду грла држати у стајама, уз исхрану силажом, сенажом, сеном и дохрањивање комплетним крмним смешама у складу са индивидуалном производњом млека.

За брдско планинске терене пожељно је држати животиње које су отпорније на суровије климатске и рељефне услове (сименталац), док у равничарским пределима препоручује се гајење холштајн-фризијског, ред-холштајн-фризијаког или сименталског говечета.

Код савременог начина држања говеда неопходно је трошкове гајења, исхране, лечења, људског рада свести на нај нижи ниво, уз што мање трошкове, док производњу млека максимизирати до границе биолошке издрживости, како би производња млека била профитабилна.

У супротном када трошкови производње премашују или се изједначавају са приходима од млека, престаје економски интерес за држање крава музара. Због свега горе наведеног фармер мора брижно водити све расходе и приходе везане за производњу млека, како би тренутно могао реаговати на промене и тако омогућити профитабилну производњу.

Будући да откупљивачи и прерађивачи млека настоје да откупне цене млека држе на што нижем нивоу, практично до границе саме исплативости, док фармери се стално залажу за профитабилну цену млека.

Ова колизија стара је колико постоје ове две стране, из тог разлога млекаре као прерађивачи договарају се о откупним ценама млека и то раде врло успешно, насупрот фармерима који наступају индивидуално и на сопствену штету, јер нису у могућности да појединачно утичу на повећање цене. То намеће потребу да се удружују и кроз заједнички наступ према млекарима омогуће себи постизање већих откупних цена млека, а тиме и повећање своје зараде.

Радовановић Бранислав дипл.инг.

ПОДСТИЦАЈИ У СТОЧАРСТВУ ЗА ТОВ ЈУНАДИ, ТОВ ЈАГЊАДИ И ТОВ СВИЊА

Правно лице, предузетник и физичко лице –носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства подстицаје у сточарству за тов јунади, тов јагњади и тов свиња остварује на основу захтева који подноси Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде – Управи за аграрна плаћања.

Подстицаји за тов јунади утврђују се у максималном износу од 10.000 динара по грлу у тову.

Подстицаји се остварују ако је товно грло произведено у сопственом запату, купљено, односно увезено у години у којој се подноси захтев, ако је провело или ће провести у власништву тог лица најмање 185 дана и ако је намењено за производњу меса и по завршетку това ће бити предато у кланицу или је намењено извозу.

Подстицаји се остварују једанпут за период трајања това.

Захтев за остваривање права на подстицаје за тов јунади подноси се за сваку календарску годину до 31. јануара наредне календарске године. Уз захтев се подноси копија пасоша за говеда и извод из евиденције о регистрацији газдинства и броју животиња на газдинству из Централне базе података о обележавању животиња, издати од стране овлашћене ветеринарске организације.

Корисник подстицаја за тов јунади за грла предата кланици у року од 15 дана од дана предаје кланици, а најкасније у року од 18 месеци од дана подношења захтева за остваривање права на подстицаје, доставља Управи копију пријемнице издате од кланице и копију уверења о здравственом стању животиња, оверене од стране надлежног ветеринарског инспектора.

Подстицаји за тов јагњади утврђују се у максималном износу од 1.000 динара по грлу у тову.

Подстицаји се остварују ако је грло намењено за производњу меса предато кланици или је намењено извозу.

Подстицаји се остварују једанпут за период трајања това за најмање 10 грла у тову чија је просечна телесна маса испод 50 кг по грлу.

Захтев за остваривање права на подстицаје за тов јагњади подноси се за сваку календарску годину до 31. децембра текуће календарске године.

Подстицаји за тов свиња утврђују се у максималном износу од 1.000 динара по грлу.

Подстицаји се остварују ако је товно грло намењено за производњу меса предато кланици или је намењено извозу.

Подстицаји се остварују једанпут за период трајања това и то после завршетка това, за најмање 10 грла у тову чија је просечна телесна маса изнад 90 кг по грлу.

Захтев за остваривање права на подстицаје за тов свиња подноси се за сваку календарску годину до 31. децембра текуће календарске године.

Уз захтеве за тов јагњади и тов свиња за грла предата кланици подноси се копија пријемнице издате од стране кланице и копија уверења о здравственом стању животиња, оверене од стране надлежног ветеринарског инспектора.

Перић Предраг дипл.инг